

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ НАУКИ**

**КОНСПЕКТ
ПО НАКАЗАТЕЛНО ПРАВО
ЗА КАНДИДАТ АСИСТЕНТИ И ДОКТОРАНТИ**

1. Източници на наказателното право. Законът като източник на наказателното право. Правото на ЕС, Конституцията, международните договори и вътрешното наказателно право. Значение на съдебната практика.

2. Предела на действие на наказателноправните норми – действие по време и място.

3. Наказателноотговорни лица. Субект на престъплението. Вменяемост и невменяемост.

4. Наказателноправен режим на непълнолетните. Особености при осъществяване на наказателната отговорност на непълнолетните.

5. Понятие за престъплението – обществена същност и определение. Престъплението като деяние. Общественоопасни последици от престъплението. Причинна връзка между деянието и резултата.

6. Обективни качества на престъплението – обществена опасност, противоправност и наказуемост на престъплението. Същност и отношение между обективните качества на престъплението. Обстоятелства, при които деянието не е общественоопасно. Хипотези, при които макар и да е общественоопасно, деянието не е противоправно или не е наказуемо.

7. Субективната страна на престъплението. Вина – същност и определение. Форми на вината. Умисъл – същност, определение и видове. Непредпазливост – същност и видове, ограничаване от умисъла и случайното деяние. Проблемът за смесената вина. Вината и другите елементи на субективната страна на престъплението. Обстоятелства, при които деянието не е виновно извършено.

8. Стадии на умишленото престъпление. Довършеност при различните видове умишлени престъпления. Приготовление – същност, наказуемост. Опит – същност и видове, наказуемост при опит. Отказ от приготовление и опит.

9. Съучастие в престъпление – основни форми, разграничение между тях. Наказуемост на съучастниците. Съучастие и особените форми на задружна престъпна дейност. Отказ от съучастие.

10. Множество престъпления и усложнена престъпна дейност. Видове усложнени престъпления (продължавано престъпление, продължено престъпление, двуактно

престъпление, съставно престъпление, престъпление на системно извършване, престъпление, извършено по занаят).

11. Съвкупност от престъпления и рецидив. Видове съвкупности, наказуемост при съвкупност. Рецидив, видове рецидив и отношението между тях, режим на наказателната отговорност при рецидив.

12. Наказателна отговорност и наказание. Наказанието – понятие и принципи относно наказанието. Цели на наказанието. Наказанието, другите мерки на държавна принуда и възпитателните мерки.

13. Система на наказанията по НК, понятие, обща характеристика и значение. Видове наказания. Лишаване от свобода и доживотен затвор. Наказания без лишаване от свобода и тяхното значение.

14. Принципи за определяне на наказанието. Определяне на наказанието при алтернативно и кумулативно формулирани санкции. Определяне на наказанието при изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства.

15. Освобождаване от наказателна отговорност – същност, видове и предпоставки, отношение към освобождаването от изтърпяване на наложеното наказание. Освобождаване от изтърпяване на наложеното наказание – понятие, обща характеристика и значение. Условно осъждане, предсрочно освобождаване, помилване.

16. Погасяване на наказателното преследване и на наложеното наказание. Давност – същност и видове. Амнистия – същност, видове и отношение към помилването. Реабилитация – същност и видове.

17. Престъпления против Република България. Обща характеристика и система. Отделните престъпления против републиката. Отношение към престъпленията против дейността на държавните органи.

18. Система на престъпленията против телесната неприкосновеност на човека. Престъпления против живота – убийства, криминален аборт, престъпления във връзка със самоубийствата.

19. Престъпления против здравето – понятие и система. Телесни повреди, видове; заразяване с венерическа болест. Злепоставяне – понятие, основни състави, отношение към убийствата и телесните повреди.

20. Престъпления против свободата на човека. Престъпления против честта, достойнството и доброто име. Престъпления против половата неприкосновеност на човека и против половата нравственост. Трафик на хора.

21. Престъпления против правата на гражданите – обща характеристика, система, отделните видове престъпления против правата на гражданите.

22. Престъпления против собствеността – обща характеристика и система. Престъпно отнемане на вещи – кражба и грабеж, състави, необходими разграничения.

23. Присвоявания. Понятие и система. Обсебване и длъжностно присвояване. Други състави.

24. Измама и документна измама, други престъпления от този раздел. Изнудване, отношение към грабежа и измамата. Злоупотреба с доверие, отношение към измамата. Вещно укривателство. Унищожаване и повреждане на чужди вещи.

25. Обща характеристика и система на престъпленията против стопанството. Отношение към престъпленията против собствеността. Общи стопански престъпления и престъпления против кредиторите. Престъпления в отделните стопански отрасли – основни състави. Престъпления против паричната и кредитната система.

26. Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи.

27. Обща характеристика и система на престъпленията против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции . Престъпления против реда на управлението – основни състави. Престъпления по служба – понятие, видове, отношение към специалните престъпления по служба и към несъщинските длъжностни престъпления.

28. Престъпления против правосъдието. Подкуп.

29. Документни престъпления – обща характеристика и система. Документ – понятие, видове документи, разграничение от удостоверителните знаци. Отделните видове документни престъпления.

30. Престъпления против реда и общественото спокойствие – обща характеристика и система. Хулиганство, отношение към някои други престъпления. Самоуправни действия. Престъпна група, отношение към съучастието и други форми на задружна престъпна дейност. Престъпления във връзка с хазартните игри.

31. Общопасни престъпления – обща характеристика и система. Престъпления, извършени по общопасен начин или с общопасни средства. Престъпления против транспорта и съобщенията.

БИБЛИОГРАФИЯ

I. Учебници

Долапчиев, Н. Наказателно право (обща част), С., 1933; Наказателно право, т. I, Общо част, шесто изд., С., 1945.

Лютов, К. Престъпления против правата на гражданите. Против брака, семейството и младежта. Документни престъпления. С., Изд. на СУ, 1976.

Ненов, Ив. Наказателно право на Р Б, Обща част, С., Софи – Р, кн. 1, 1992, кн. 2, 1992 (нова ред.: Ал. Стойнов); Наказателно право на НРБ – особена част, С., Наука и изкуство, т. 1, 1956, т. 2, 1958; Въведение в Особената част на наказателното право. Престъпления против Народна република България, В., ВСУ, 1994, 60 с. (нова ред.: Т. Хинова).

Стойнов, Ал. Наказателно право. Обща част. С., Сиела, 2007. 490 с. Наказателно право. Особена част. Престъпления против правата на човека, С., Сиела, 2013, 334 с. Наказателно право. Особена част. Престъпления против собствеността. С., Сиела, 2013. 262 с. Наказателно право. Обща част. Пробация. С, Сиела, 2005. 64 с. 2. прераб. изд. 2009. 68 с. Наказателно право. Обща част. С., Сиела, 2019. 608 с.

II. Друга препоръчителна литература

Велчев, Б. Имуניתетът по наказателното право на Република България. С., Софи-Р, 2001. 256 с. Помилването по наказателното право на Република България. С., Софи-Р, 2001. 256 с. Истина и справедливост в наказателния процес. (Състав.) С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски. 2006. 116 с. Проблеми на наказателната политика в Република България. С., Сиела, 2012. 268 с. Престъпления против Републиката, С., Сиела, 2014, 244 с. Престъпления от частен характер, С., Сиела, 2015, 232 с. Международно наказателно право, С., Сиела, 2015, 240 с. Робството и българското наказателно право, С., Сиела, 2016, 212 с. Обществената опасност и българското наказателно право, С., Сиела, 2017, 220 с. Престъпления по служба, С., Изд. Захарий Стоянов, 2024, 224 с.

Владимиров, Р. Подкупът според българското наказателно право, Унив. изд. Св. Кл.

Охридски, 1993. Защита на финансово-данъчната система от правонарушения, С., Феня, 2005.

Гиргинов, А. Давността в наказателното право, Изд. на БАН, С., 1992. Коментар на Наказателния кодекс, т. 1, С., Софи – Р, 1999.

Гиргинов, А. Трайков, З. Коментар на Наказателния кодекс, т. 2, С., Софи – Р, 2000.

Груев, Л. Бланкетни наказателноправни норми. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 1997. 140с. Санкционната система по българското наказателно право. С., Сиби, 1997. 176 с. Смъртно наказание pro et contra. С., 1998. 220 с. Престъпления против кредиторите. С., Сиби, 2000. 100 с. Наказването за престъпления, С., АИ Проф. Марин Дринов, 2020, 200 с.

Груев, Л., Илкова, Р. Казуси по Наказателно право. Обща част. С., Сиби, 2005. 360 с. (Съавт.: Р. Илкова). 2. доп. и прераб. изд. 2007. 416 с. 3. доп. и прераб. изд., 2013. Казуси по Наказателно право. Особена част. С., Сиби, 2005. 360 с. (Съавт.: Р. Илкова). 2. доп. и прераб. изд. 2008. 512 с. 3. доп. и прераб. изд., 2013. 4. доп. и прераб. изд., 2022. 586 с. Ръководство за решаване на наказателноправни казуси, С., Сиби, 2014, 127 с.

Гунева, М. Амнистията по наказателното право на НРБ. С., НИ, 1988. Документните престъпления по българското наказателно право., Б., Изд. Бряг, 2009, 58 с. Общите стопански престъпления в българското наказателно право, Б., Изд. Бряг, 2010, 156 с.

Илкова, Р. Престъпления против съобщенията, С., Феня, 2012, 226 с. Реабилитацията по българското наказателно право. С., Сиби, 2015, 296 с.

Кузманова, Н. Наказателноправна защита на политическите права на гражданите., С., Сиела, 2015, 256 с. Свободата на религията и наказателното право, С., Изток-Запад, 2022, 256 с.

Лютов, К. Професионална непредпазливост в наказателното право на НРБ, С., НИ, 1958. Към въпроса за определяне на наказанието, С., БАН, 1960, 112 с. Обществената опасност на деянието по наказателното право на НРБ. С., НИ, 1960. Особено важни (особено тежки) и маловажни случаи на престъпления по Наказателния кодекс на НРБ, С., НИ, 1963, 144 с.

Манов, К. Наказателноправна защита на културното наследство в Република България. С., Сиби, 2015, 248 с. Престъпно психично въздействие, С., Фондация за българска литература, 2022.

Манолова, М. Престъпления с наркотични вещества и прекурсори. С., 2015, изд. Монт, 288 с. Защо наказваме? Теоретично-нормативният модел за целите на наказанието в българското наказателно право. С., Сиела, 2022, 208 с.

Марков, Р. Поощрителните норми в наказателното право. С., 1997. Принудата и новият член 16а от Наказателния кодекс, С., Сиби, 2017, 168 с. Наказателно право на Република България - Обща част - Второ актуализирано издание. С., Сиела, 2024, 656 с. (Съавт.: науч. колектив).

Михайлов, Д. Особености на деянието при усложнена престъпна дейност. С., Наука изкуство. 1967. 256 с. Длъжностното лице - особен субект на престъпление. С., Наука и изкуство. 1969. 156 с. Някои проблеми относно квалификацията на множество престъпления. С., СУ Кл. Охридски, 1977. 52 с. Международно наказателно право. Т. 1. С., Сиела, 2003. 624с. Проблеми на наказателното право. Обща част. [Науч. статии и студии относно пробл. на Общата част на наказат. право]. С., Сиела, 2007. 1080 с. Проблеми на наказателното право. Особена част. [Науч. статии, студии и моногр. за отд. групи или категор. престъпл.]. С., Сиела, 2008. 824 с.

Ненов, И. Документни престъпления. 3 изд. В., ВСУ, 1999.

Панайотов, Пл. Укривателството по Наказателния кодекс на Република България. С., Сиби, 1997. 208 с. Изпирането на пари по наказателното право. С., Сиби, 1998. 204 с. Наказателното право на Европейския съюз и българското наказателно право. С., Сиби, 2012. 376 с.

Пушкарлова, И. Форми на организирана престъпна дейност по Наказателния кодекс на Република България. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 2011. 324 с. Трафикът на хора. Наказателно-правен режим. С., Сиби, 2012. 212 с. Помилването по българското наказателно право и в практиката на държавния глава. С., Сиела, 2020, 408 с. Организирана престъпна дейност – Практика на ВС и ВКС по наказателни дела. С., Сиела, 2020, 412 с. Наказателноправният отговор срещу изключително тежката престъпност: смъртното наказание, доживотният затвор и доживотният затвор без замяна в България. С., Сиела, 2021, 696 с.

Стойнов, Ал. Жертвата на престъплението. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 1993. 204 с. Наказателна отговорност за злоупотреба с банкова тайна. С., Софи-Р, 1993. 136 с.

Филчев, Н. Способ на извършване на престъплението. Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 1990. Теоретични основи на наказателното законотворчество, С., Сиела, 2004. Въпроси на наказателното право и съдебната практика, С., Сиела, 2016, 600 с. Наказателно право и съдебна практика. С., Сиела, 2023, 684 с. Съучастие в престъпление - Теория и съдебна практика. С., Нова звезда, 2023, 592 с.

Хинова, Т. Значение на престъпните последици за квалификацията на извършеното деяние, Известия на ИПН, 1967. Престъпления против обществения ред, С., МВР, 1975. Престъпления против младежта, Год. На СУ, ЮФ, 1976. Престъпността и противообществените прояви на непълнолетните, С., БАН, 1991, 207 с.

2023 г.